

Riigikogu tuleb tänavale

MARGE ALLANDI
näituse kuraator, Eesti
Rahvusraamatukogu

Näitus „Eesti parlament 100” annab lühikese ülevaate Eesti esinduskogu sajandipikkusest ajaloost. Väljapanek on mõtteliselt jagatud kahte ossa: 1917–1940 ja 1991–2018, mille vahele jääb poole sajandi pikkune katkestus, mil Eesti esinduskogu ei saanud kokku tulla ning mida näitusel tähistavad tühjad majad.

Näitus kajastab Eesti Ajutise Maanõukogu, Asutava Kogu ja Riigikogu koosseisutegemisi. Iga koosseisu kohta on toodud välja valimisjärgne kohtade jaotus ehk milliste erakondade kandidaadid osutusid esinduskogusse valituks. See annab ülevaate eri koosseisude poliitiliste jõudude vahekorrrast ja samuti Eesti poliitikamaastikul tegutsenud ja tegutsevatest parteidest. Parlamendi kui seadusandliku võimu puhul on oluline välja tuua tema tegevus õigusloome alal. Olenevalt koosseisust on vastuvõetud seaduste arv olnud erinev, kuid alati on olnud neid piisavalt palju ja seega ei olnud võimalik mahutada

Näitus „Eesti parlament 100” on ajastuhõnguline.

Foto: Riigikogu Kantselei

näitusesse kõiki vastuvõetud seadusi, vaid ainult väike osa neist. Valituks osutusid need seadused, mis on mõjutanud või mõjutavad ja kõnetavad suuremat hulka inimesi.

Mõne koosseisu juures on eraldi toodud esile ka sündmused, mis on eriti olulised või erakordsed või ka lihtsalt huvipakkuvad.

Ajastu hõngu lisavad näitusele kaas- aegsete tsitaadid. Need peegeldavad meeleolusid ja vaatenurki, mis avavad kuivadest arvudest ja faktidest paremini nii parlamendi tegevust kui ka arvamusi ja mõtteid selle tegevuse kohta. Tsitaadid on kui hääled ajaloost, mis võimaldavad vahetut kokkupuudet eri ajastutega.

Näitusel on lisaks parlamendi ajaloole väike ülevaade eri kümnendite

olulisematest sündmustest eelkõige Eestis, kuid nähtavale on toodud ka maailmas toimunu, mis on meid mõjutanud. Kõik need sündmused loovad tausta ja annavad võimaluse asetada parlamendi tegevuse üldisesse konteksti.

Näituse pildimaterjali valik sõltus paljuski ajastust. Riigikogu esimeste koosseisude kohta on kahjuks vähe fotosid, pole ka suurt esinduslikku ühispilti, ainsa erandina foto Asutavast Kogust Estonia teatri rõdul. Taasiseseisvunud Eesti Riigikogu liikmete tegevust kajastab juba märkimisväärne hulk pildimaterjali, mille hulgast valiku tegemine oli üsna keeruline. Peale fotode on näitusel illustreeriva materjalina kasutatud dokumente, mis lisavad autentsust ja võimaldavad tutvuda algallikatega.

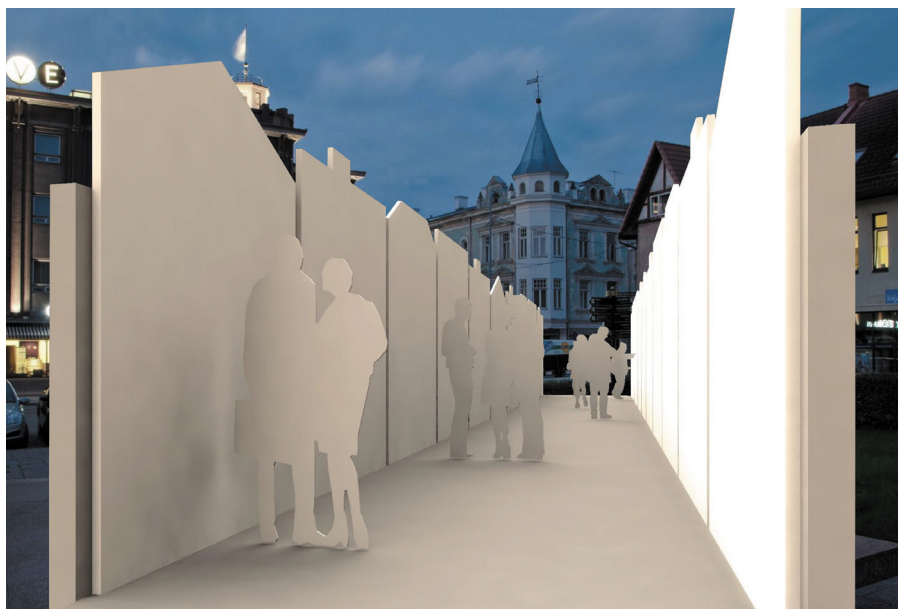
IONEL LEHARI
näituse loovjuht, Identity

Eesti omariiklus on nüüd sajandivanune ning selle lahutamatu osana tähistame ka parlamendi sajandat sünnipäeva. Meie avalikus teadvuses, meie ühises ajus on demokraatia ainuõige viis riiki valitseda ning valitud rahvaesindus on meile selle loomulik vorm. See on iseenesestmõistetav ühine lepe, mida austame ja armastame.

Kui me tahame teha head näitust rahvale tema tahte sajandipikkusest teostamisest, siis peame seda tegema ruumis, mis kuulub rahvale. Aga kus siis? Tänapäevases ühiskonnas on avalik linnaruum rahva teritoorium. Meie linnade tänavad kuuluvad ühisomandina meile kõigile. Kui me pole võimuga rahul, tuleme tänavatele, kui me leiname oma suurkujusid, siis meie tänavad vaikivad. Meie sisemine rahu peidab end kõrvaltänavates ning eksinuna leiame end umbtänavas. Tänavatel kohtame

omaseid võõraid ja tulevase omaseid. Seega parim paik ja koht rahva võimu ajaloole tagasi vaatamiseks on tänav. Neist mõttekäikudest lähtubki näituse kandev idee ja nii sündis tänav metafoor.

Parlamendi 100. aastapäevale pühendatud näitus on kujundatud rändava tänavana, mis kulgeb mööda Eestit paigast paika. Kahel pool tänavat asetsevad majapaarid tähistavad kujundlikult Riigikogu tegusalt läbitud aastakümneid, luues ajastule kohase stilistikaga tekstide lugemiseks ning piltide vaatamiseks sobiva meeleolu. Arhitektuurne foon vaheldub läbi ajaloo episoodidest koosneva jutustuse taustal, sündmusi raamistab erinev esteetika. Akende ja uste vahelt vaatavad meile vastu ajaloolised suurkujud ja tähtsündmused, olles samal ajal pidulikud ja argised. See on meie riigi tee ja meie inimeste lugu meie

Parim paik rahva võimu ajaloole tagasi vaatamiseks on tänav.

Foto: Riigikogu Kantselei

tänaval. Kulgedes mööda Riigikogu tänavat, läbime ühe sammuga sadu sündmusi ning mõtleme ühes minutis aastate jagu mõtteid. See on kontsentraat meie võimust ja meist endist. See on lõpetamata lugu Eesti riigiks olemisest.

14 majakujuliseks freesitud, kleebis-tekstide ja fotodega 25 millimeetrisest filmivineerist tahvlit asetsevad vastastikku metallkonstruktsioonidel, moodustades seitse majapaari. Majade kõrgus on 3000 mm ja laius 1500 mm, majade vahe on 3000 mm. Tänav kogupikkus on 10,5 meetrit, laius ja kõrgus on kolm meetrit. Näitus on teiseldatav ning valgustatud pimedal ajal leedvalgustite abil. Majapaarid jaotuvad kronoloogiliselt järgmiselt: 1917–1920, 1920–1930, 1930–1940, 1940–1990 ja 1990–2000, 2000–2010, 2010–2018.

Näitus on loodud Riigikogu Kantselei tellimusel.

Autorid on Identity ja Ruumilabor ning teostaja Ruutu6

Projektijuhid: Carolyn-Elisabeth Einmann ja Kadri Armas, Identity

Kuraator: Marge Allandi, Eesti

Rahvusraamatukogu

Loovjuht: Ionel Lehari, Identity

Sisearhitektid: Janno Roos ja Andres Labi,

Ruumilabor

Graafiline disainer: Maret Põldre, Identity

Konstruktor: Rasmus Kabun, Ruutu6